

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosok lapja

KÖNYVTÁRI mappa

Megújuló kiskönyvtárak

Impresszum

Könyvtári Mappa. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosok lapja. Megjelenik félévente, 500 példányban.

Szerkesztő: Csörnök Mariann, Dr. Prokai Margit
Szerkesztőség: Bede Katalin, Bereiné Vasas Andrea, Bokrosné Stramszky Piroska, Filip Gabriella, Miklós Katalin, Varga Gábor, Venyigéné Makrányi Margit, Zahuczky László.

Címlapfotó: A cserépfalui könyvtárban – Fésüs Ádám
Grafikai munka: Körtvélyesi Éva

Kiadja a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár
3530 Miskolc, Görgy Artur u. 11. | mappa@rfmlib.hu
Felelős kiadó: Dr. Prokai Margit

ISSN 2416-1578

Nyomtatás: Passzer 2000 Kft. Miskolc

BEVEZETŐ GONDOLATOK...

Hatvan évvel ezelőtt, 1955 decemberében látott napvilágot a Borsodi Könyvtáros nyomdában készült, valódi szakmai folyóiratként megjelenő, 3. száma. Az első két szám kevésbé igényes, stencilezett számai versenyhíradóként készültek, ezért a hivatalos folyóirat-megjelenést a nyomdai szám-tól szokás számítani.

A Borsodi Könyvtáros nyomdokain, az akkori legendás igazgató, Szőnyi László szelleméhez méltóan, hatvan év elteltével ismét elérkezettnek látszott az idő arra, hogy a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtáros szakma számára és közreműködésével a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár egy, a kiadásában megjelenő, új periodikumot bocsásson útjára.

A névválasztás és a megjelenési gyakoriság meghatározása, a könyvtár folyóirat-kiadási előzményeit figyelembe véve, nem volt egyszerű feladat. A Borsodi Könyvtáros két évtizedes fennállása alatt változó periodicitással jelent meg, többször szünetelt, majd újraindult, a negyedéves megjelenés az utolsó időszakban évi két számra korlátozódott. Társa, a Borsodi Könyvtári Krónika három kötete évkönyvként, 1976-ban, 1978-ban és 1981-ben látott napvilágot.

A Borsodi Könyvtáros nyomdokain indult Borsodi Könyvtári Híradó csak néhány számot ért meg 1983–85 között. Tíz évvel később, 1992-ben és 1993-ban a Borsodi Téka összesen négy számmal jelent meg. A 2003 végén indult Könyvtári Hírlevél a megye könyvtárosainak tájékoztató lapja lett 2008-as megjelenéséig. Időszaki kiadványaink efemernek tűnő történetében azonban a hangsúly újra és újra a folytatásra, a megújulásra való szakmai törekvésre helyeződik.

Ennek szellemében 2015-ben, a tartható és fenntartható gyakoriságra törekedve, az évi két szám megjelentetését vállalva indítjuk el a Könyvtári Mappa című szakmai folyóiratot, mely a megye könyvtáros szakmai közösségének „hírvivője”, iránytűje és összetartó ereje kíván lenni.

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerrel újjáéledt hálózati és módszertani munka, az abba bekapcsolódó kistéleplési és városi könyvtárakkal való szorosabb együttműködés, kölcsönös egymásra utaltság megerősítette az elmúlt két évben a megye könyvtáros szakmai közösségét és hagyományait.

Ez azzal is együtt járt, hogy a digitális korban és korral együtt élve bízunk a nyomtatott könyv, folyóirat és a könyvtárak jövőjében. Bízunk abban, hogy a könyvtárak, lényegükből eredően, Kudora Károly szavai nyomán, változatlanul közvetíteni fogják a múltat a jelennel – a jövő számára.

Hiszen a könyvtárakban nemcsak a múlt találkozik a jelennel, a folytatódó Gutenberg-galaxis a táguló Neumann-galaxissal, hanem a tudás univerzális egysége érhető el és van szüntelenül jelen. Bármire keresünk választ, a könyvekben megtaláljuk, a kutatói szakértelem és a természetes emberi kíváncsiság tartalmat keres és talál. A könyvtárban a csendes elmélyülést váltja a hirtelen felismerés, az elmés szórakozást a lelki vigasztalás lehetősége. Az egyetemes tudáskörnyezetben a tudományágak kölcsönhatása mentén határtudományok születnek, a hit találkozhat a tudással, ismerettel.

Az egyetemes és lokális könyvtári tudáskörnyezet folytonos találkozásainak reményében bízva gyűjtünk és adunk közre szakmai írásokat a Könyvtári Mappában, üzeneteket küldve egymásnak egymásról, itthonról haza.

A címválasztást a múlt és a jelen egyszerre befolyásolta: a mappa a magyar nyelvben korábban térképet jelentett, a mai számítástechnikában olyan fölé- vagy alárendelt gyűjtőhely, „gyűjtőfogalom”, amely az egymáshoz tartozó dolgokat fogja össze.

A Könyvtári Mappa a megye könyvtáros szakmai közösségének térképe és dolgainak gyűjtőhelye, összefogó kapcsa egyaránt szeretne lenni.

Prókai Margit

MEGÚJULÓ KÖNYVTÁRAK – MEGÚJULÓ SZOLGÁLTATÁSOK

A kistelepülések könyvtári ellátása több évtizede neuralgikus pont, melynek felszámolása érdekében számos kísérlet folyt az elmúlt időszakban. A legutóbbi törvényi változás által előírt feladatbővülés miatt olyan többfunkciós, a korosztályi sajátosságokat tükröző könyvtári tereket tervezünk, amelyek rugalmasan változtathatók a különböző funkciókhoz.

Abaújlak

Az elmúlt évek egyik leglátványosabb fejlesztése volt, s az esélykülönbségek csökkentésének irányába hatott a többcélú kistérségi társulások megalakulását követően bevezetett mozgókönyvtári ellátás, annak minden negatív és pozitív hatásával egyetemben. Ehhez az időszakhoz köthető a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer kifejezés és gyakorlat megszületése is.

A többségében kistérségi alapokon megszerveződött mozgókönyvtári ellátás új korszakot nyitott a kistelepülésen élők könyvtári ellátásában, de a szervezeti egységek elaprózódása és a szolgáltató könyvtárak eltérő működési (külső és belső) körülményei miatt nagyon eltérő szolgáltatási minőség alakult ki az ország különböző kistérségeiben. Az eredmények ugyanakkor letagadhatatlanok, hiszen nagyon sok településen ebben az időszakban újult meg az állomány, javultak

a működés feltételei, ami sok esetben jelentette az elavult bútorzat teljes vagy részleges cseréjét, illetve az informatikai eszközpark megalapozását, esetenként szerény fejlesztését. A gyűjtemények megújítása új olvasói réteget is vonzott a kistelepülési könyvtárakba.

KSZR új alapokon

Az 1997. évi CXL. törvény változása egészen új alapokra helyezte a kistelepülési ellátást, hisz valójában ennek megszervezése a megyei könyvtárak kötelező feladatává vált. A törvényi változás nemcsak a szolgáltató intézményeket nevesítette, de a szolgáltatást megrendelő önkormányzatok közigazgatási területén működő könyvtárak elnevezését is egységesítette. Ez egyúttal a funkciók bővítésének nevesítését is jelentette. A kistelepüléseken nem a hagyományos értelem-

ben vett könyvtárakat kell működtetni, hanem olyan könyvtári, információs és közösségi helyeket, amelyek az olvasói igények kielégítése mellett a mindennapi ügyek intézéséhez szükséges információk elérését, a közügyek intézését is segítik, ugyanakkor a közösségi élet, a civil szerveződés helyszínéül a helyi kulturális élet megújítását is szolgálják.

Ez a feladatbővülés mindenképpen arra szorította a kistéleplési ellátásért felelős intézményeket, önkormányzatokat, hogy áttekintsék a működő könyvtári tereket és olyan fejlesztési irányt határozzanak meg, amely a kibővült funkció ellátását támogatja.

Ezen az úton indultunk el mi is Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, s állítottuk össze az 5 évre szóló fejlesztési tervünket. Ebben egyértelműen megfogalmaztuk, hogy a törvény szabta feladatok ellátása két terület kiemelt fejlesztését követeli meg: egyrészt a kistéleplési szolgáltatóhelyek informatikai eszközparkjának megfelelő szintű kialakítását, fejlesztését, másrészt a szolgáltatóhelyek működési feltételeinek javítását. Az előbbi a számítógépek mellett a perifériás eszközök beszerzését is jelentette annak érdekében, hogy a mindennapi ügyek intézéséhez helyben is rendelkezésre álljon a megfelelő infrastruktúra.

A működési feltételek javítása pedig egyértelműen a túlszűfolt, elavult bútorokkal és állománnyal terhelt könyvtári terek felszámolását, korszerűsítését jelentette, ami sok esetben együtt jár a teljes bútorzat cseréjével, új szolgáltatási övezetek kialakításával oly módon, hogy a kialakított könyvtári terek egyúttal biztosítsák a helyi közösségi rendezvények otthonos, korszerű környezetét is. Olyan terek kialakítására törekedtünk és törekszünk, amelyekben a könyvek, folyóiratok és egyéb dokumentumtípusok olvasásán, kölcsönzésén túl lehetőség nyílik a különböző korosztályok sajátosságait is figyelembe vevő foglalkozások, rendezvények megtartására, ugyanakkor alkalmas arra is, hogy

Tibolddaróc

befogadja a helyi civil társadalom kezdeményezéseit, helyet adjon ezen szervezetek működéséhez, a hagyományok kialakításához, ápolásához stb.

Ez azt is jelentette, hogy több településen nemcsak újra kellett gondolni a meglévő terek elrendezését, de akár új helyet kellett keresni a kibővült funkció ellátásához, a célszerű, de egyúttal esztétikus és látogatóbarát könyvtári, információs és közösségi hely kialakításához.

Együtt a településekkel

Nagyszerű érzés volt megtapasztalni, hogy a fenntartók partnereink voltak a könyvtári terek megújításában, a pályázatok benyújtásában, a saját erő előteremtésében annak ellenére, hogy sok kistéleplés alapvető gondokkal néz szembe nap mint nap.

Míg az indulás évében, 2013-ban többségében kiegészítő bútorok, könyvespolcok, számítógépasztalok, székek beszerzésével próbáltuk komfortosabbá tenni a könyvtári tereket, a 2014-es évben már kifejezetten nagy hangsúlyt fektettünk a terek teljes megújítására, s e koncepció mentén szervezzük munkánkat ez évben is.

Ezzel együtt voltak említésre méltó fejlesztések már az első évben is. Az egyik ilyen az újcsanálói könyvtári ellátás megújítása, amelyre IKSZT keretében került sor. Az önkormányzat pályázati forrásból újjította fel a település egyik régi épületét, amelyben több más funkció mellett teret kapott a könyvtári, információs és közösségi hely is. A könyvespolcok nagy részét pályázati forrásból szereztük be, de a KSZR keretében alakítottuk ki a folyóirat-olvasót, a gyermekövezetet, valamint új számítógéppel, tévével, és nem utolsósorban sok új dokumentummal bővült az új helyen a települési könyvtár kínálata. Ugyancsak IKSZT keretében került sor Gelej könyvtárának megújítására, melyet rendszeresen látogatnak a község lakói.

Borsodgeszten is 2013-ban került új helyre a könyvtár. Ez együtt járt a könyvtáros személyének változásával. Az állományrevíziót követően a könyvtár új helyre, a polgármesteri hivatal épületébe, a volt általános iskola

Hernádkak

Alsóvadász

tantermébe költözött. A helyi források mellett a KSZR keretéből is jelentős összeget fordítottunk az új könyvtári tér kialakítására, a környezet korszerűsítésére. Különös jelentőséget ad ennek a megújulásnak, hogy az önkormányzat a helyi születésű költő, műfordító, Cseh Károly emlékének adózva a könyvtárat egyúttal irodalmi emlékhellyé nyilvánította. A család jóvoltából, s a megyei könyvtár hathatós segítségével köszönhetően a könyvtári, információs és közösségi térbe egy nagyon szép kiállítási anyag került, biztosítva Cseh Károly emlékének méltó megőrzését.

A helyi összefogás volt a mozgatórugója a tiboldaróci könyvtári ellátás megújulásának is. Az önkormányzat közmunka keretében újíttotta fel a régi iskola épületét, ahol méltó helyre került a települési könyvtári szolgáltatóhely. Az új bútorokkal, változatos tematikájú gyűjteménnyel megnyílt könyvtár már a kezdetektől ideális helyszíne a közösségi programoknak, kézműves foglalkozásoknak. A KSZR keretében beszerzett számítógépek és egyéb eszközök jó szolgálatot tesznek a lakosság képzésében, a mindennapi ügyek intézésében.

Ugyancsak 2013-ban készült el Alsóvadászon a könyvtári, információs és közösségi hely, melynek átadására 2014 elején került sor. A kicsi, de barátságos könyvtári térben a dokumentumok mellett számítógépet és fénymásolót is elhelyeztünk, biztosítva a lakosság ügyintézéséhez szükséges technikai háttérrel.

Több funkció, több korosztály

2014-ben tovább folytattuk a megkezdett épület-felújítási programot, amihez tudatosan vettük igénybe a Nemzeti Kulturális Alap eszközbeszerzési pályázatát. A pályázatokat az önkormányzatok nyújthatták be, de a szakmai program, a könyvtári tér (terek) kialakításában, a berendezési tárgyak, bútorok megtervezésében a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Terület-ellátási csoportjának munkatársai jelentős szerepet

vállaltak. Már a pályázatok előkészítése során is arra törekedtünk, hogy olyan többfunkciós, a korosztályi sajátosságokat tükröző könyvtári tereket tervezzünk, amelyek rugalmasan változtathatók a különböző funkciókhoz, így hosszabb távon szolgálhatják a település lakóit.

2014-ben a Nemzeti Kulturális Alap Abaújlak, Hernádkak és Tiszababolna pályázatát támogatta, így a megye különböző pontjain újulhattak meg a könyvtári terek, valósulhattak meg a korszerű szolgáltatás feltételei.

Abaújlakon, az alig 80 lelkes településen egy régi parasztház felújításával jött létre a könyvtári, információs és közösségi hely. A házba belépve a hírlapolvasó fogadja az érdeklődőket, majd külön térben olvasgathatnak a felnőttek és a gyermekek. A könyvek, folyóiratok mellett természetesen ide is kerültek számítógépek, de a gyermekövezetben bábparaván és sok-sok társasjáték is várja az érdeklődőket.

Hernádkak könyvtára sajátos helyet foglal el a megújult könyvtári, információs és közösségi helyek sorában. Példás összefogással, az egyházi iskola és az önkormányzat közös gondolkodásának eredményeként egy kettős funkciójú könyvtári tér alakult ki az iskola épületében, de a régi iskolaépület funkciójának megújításával. A szakmai program, a berendezések megtervezése itt is közös munka volt, eredményeként olyan tereket sikerült kialakítani, amelyek egyaránt szolgálják az iskolakönyvtári és települési funkciókat. A színes bútorokkal, meseházikóval, színes párnákkal, bábparavánnal berendezett gyermekövezet a legkisebkek kedvenc tartózkodási helye, ahová örömmel járnak tanítási időn kívül is. Érdekessége az itt kialakított könyvtári ellátásnak, hogy mind az iskola, mind az önkormányzat alkalmaz könyvtáros munkatársat, akik együttműködve törekszenek arra, hogy minőségi szolgáltatásokat nyújtsanak a kis település lakóinak.

Tiszababolna könyvtára a volt művelődési ház épületében újult meg, bevonva a szolgáltatási övezetbe a

Cserépfalu

művelődési ház előcsarnokát is. Ide került a folyóirat-olvasó, s a tágas előtér időszakos kiállítások megszervezésére is alkalmassá vált.

2014-ben még egy új könyvtári tér átadására került sor. Európai uniós támogatással újjátották fel Tiszavalk több évtizeddel korábban épült közösségi házát, ahol helyet kapott a korszerű, a különböző korosztályok eltérő igényeit is figyelembe vevő könyvtári, információs és közösségi tér.

Valamennyi könyvtárfelújítás során arra törekedtünk, hogy amennyire a lehetőségek engedik, külön övezetet alakítsunk ki a gyermekek részére, színes bútorokkal, társasjátékokkal téve hívogatóvá a teret. Emellett az is kiemelt célunk volt, hogy kisebb közösségi rendezvények befogadására is alkalmasak legyenek a megújult terek, miközben persze elérhetővé kívántuk tenni mindazokat a szolgáltatásokat, amelyekkel segíthetjük a településen élők mindennapjait. Így a számítógépek mellett több településre vásároltunk tévét, scannert, fóliázógépet, fénymásolót vagy multifunkciós nyomtatót.

Tovább sorolhatjuk azon települések nevét, ahol pályázati forrásból, illetve KSZR támogatással megújultak a könyvtári terek, hiszen kibővült eszközparkkal várja látogatóit Rátka, Taktaszada könyvtári, információs és közösségi helye is. Természetesen a teljesen megújult könyvtári terek mellett sok-sok település könyvtára kapott új bútorokat, közel 200 települési könyvtár informatikai eszközparkja újult meg vagy bővült az elmúlt két évben, és sok-sok település kisebb technikai eszközökkel lett gazdagabb.

Folytatódik az újjászületés

2015-ben tovább folytatjuk a könyvtári terek megújítását, melyhez az önkormányzatok támogatását élvezzük. Legutóbb Cserépfalu gyönyörűen berendezett könyvtárát adtuk át, de az NKA-támogatásoknak köszönhetően a közeljövőben Sajókápolna és Felsődobza, míg a KSZR-források bevonásával Golop, Nagycséc, Zemplénagárd, Lácacséke

Borsodgeszt

és Egerlövő könyvtári szolgáltatási környezete korszerűsödik. Az újjászülető könyvtári terek mellett a gyűjtemények is megújulnak. A terek kialakításával párhuzamosan átválogatjuk az állományt, kivonjuk az elavult, fizikailag már nem megfelelő dokumentumokat, s valamennyi településen feltárjuk a helyi állományt a Corvina integrált rendszerben is. Az egységes jelzeteletést, feliratozást követően könnyebben tájékozódhatnak az olvasók a gyűjteményben, melyhez a Corvina-katalógus is segítséget nyújt, s akár otthonról is elérhető.

A kistelepülési könyvtárak mellett a városi könyvtárak működési körülményeiben is törtétek változások. Új helyre, korszerűen berendezett, akadálymentesített kulturális központba költözött a kazincbarcikai Egressy Béni Városi Könyvtár, ahol az esztétikus környezetben egyre bővülő szolgáltatási körrel várják az érdeklődőket.

Edelényben is jelentős változásról számolhatunk be, hisz az ÉMOP pályázat keretében teljesen új arculatot kapott a már több évtizede könyvtári célokat szolgáló épület, mely 2014-től korszerű könyvtári terekkel várja látogatóit. Az épület és a könyvtár szolgáltatásai ma már akadálymentesen használhatók.

Venyigéné Makrányi Margit

Tiszavalk

LÉH – VÁLTOZÁS EGY KONKRÉT KÖNYVTÁR ÉLETÉBEN

Abaúj sok elnéptelenedő, sorvadó községével ellentétben Léh önkormányzata igyekszik elérhető körülményeket biztosítani lakói számára. Ebben nem kis szerepe volt és van a Könyvtári, információs és közösségi térnek.

Léh a szikszói járás egy közel ötszáz lakosú kis községe Abaújban, Miskolctól mintegy 25 km-re. Az egyik fokozottan hátrányos kistérségben található, ahol rendkívül magas a munkanélküliség.

Infrastruktúra iskolaotthonnal

A település vezetése mindent megtesz a lakossági szolgáltatások megszervezése és folyamatos biztosítása érdekében, s arra törekszik, hogy megfelelő feltételeket teremtsen az itt élő emberek számára. Gázvezeték, vezetékes víz, szennyvízhálózat, bitumenes utak biztosítják a lakosság komfortérzetét. Házi orvos, védőnői szolgálat és falugondnok gondoskodik az egészségügyi ellátásról. Wifi és kábeltévé-hálózat segíti a tájékozódást és szórakozást.

Viszont a lakosság közel negyedrésze időskorú, ötöde 18 év alatti, negyede etnikai: roma hovatartozású. Ezek az arányok egyértelművé teszik, hogy a közszolgáltatásoknak, az esélyteremtésnek, illetve a hátrányok csökkentésének kiemelt szerepe van ezen a településen, hisz az itt élők önerőből nem igazán képesek életkörülményeiken változtatni.

Óvodája egy csoporttal működik, két óvodapedagógus közreműködésével. Az általános iskola egy tantermében a kázmárki Fogarasi János Általános Iskolának van helyben egy tanulócsoportja, két tanítóval és egy pedagógiai asszisztenssel folyik az iskolaotthonos oktatás. A többi évfolyam Kázmárkon tanul, de sokan Halmajra, Encsre, Szikszóra és Miskolcra járnak iskolába.

A rendszerváltás előtt a helyi gazdaságban, és főleg Miskolc ipari üzemeiben dolgoztak az emberek. Ezek megszűnésével, átalakulásával megnőtt a munkanélküliség. A településen sok a képzetlen munkaerő, így rendkívül nagy nehézséget jelent a foglalkoztatás.

Munkaalkalom szinte csak az önkormányzatnál van, a közmunkaprogram keretében.

Közösségi és kulturális központ

Könyvtár 1961 óta működik a településen. Léh nagyságából, valamint viszonylagos perifériás helyzetéből is adódik, hogy a könyvtár vezetői (tanácsi dolgozók, pedagógusok) mindig rész munkaidőben, megbízási díjas könyvtárosként látták el feladataikat. Ezzel együtt a könyvtár megalakulása óta a község művelődésének központja.

Tevékenysége igen sokrétű, igazi közösségi szintérenként működik. Az alapszolgáltatásokon túl a könyvtár, a könyvtáros kiemelt feladatának tekintette mindig és ma még inkább a közösségek támogatását, a helyi közösségi élet szervezését, a hagyományok átörökítését.

A könyvtárban gyűjtött helytörténeti anyagokból évfordulókhoz, nagyobb közösségi eseményekhez kapcsolódva kiadványok készülnek.

A könyvtár szervezi a községi ünnepeket, alkalmakat: farsang, március 15., anyák napja, augusztus 20., október 23., és a karácsonyhoz kapcsolódó ünnepségeket. Hagyománnyá vált a

„falukarácsonyfa” állítása, a szeretet ünnepén az idősek köszöntése, melyben sokan aktív szerepet vállalnak. Ezeken a rendezvényeken óvodástól a nyugdíjasokig minden korosztály képviselteti magát. A kiemelkedő jelentőségű programokat fényképeken, 1991 óta videón is megörökítjük, a felvételeket a könyvtárban őrizzük.

Együtt a mindennapokban

A könyvtár szervesen benne él a település mindennapjaiban, amit mi sem bizonyít jobban, mint az, hogy a rendezvények felvételeit azok is megtekinthetik a kábeltévé adásában, akik nem tudtak részt venni az eseményen.

A digitális technika s annak eredményei beépültek a település lakóinak mindennapjaiba. Az internethasználat olyan társadalmi csoportokkal is megismertette a könyvtárat, amelyek nem tartoztak az olvasók táborába. A fiatal szülőkkel eljöttek az óvodás gyermekek, akik itt ismerkedtek meg a könyvvel, itt kedvelték meg az olvasást a képeskönyvek lapozgatásával, a rájuk irányuló kivételes figyelemnek is köszönhetően.

A helyben tanuló iskolásokkal is szoros a kapcsolat: szerepelnek a rendezvényeken. A más településen tanulók, a naponta ingázók is igénybe veszik a könyvtár által nyújtott szolgáltatásokat, fénymásoltatnak, nyomtatnak, keresik a kötelező olvasmányokat.

A munkahelyek hiánya a munkanélküliek körében is „kedvelt intézménnyé tette” a könyvtárat, hisz itt kapnak segítséget az álláskereséshez, a hirdetések értelmezéséhez, az önéletrajzok megírásához, benyújtásához.

A Cigány Nemzetiségi Önkormányzat is igénybe veszi a könyvtárat hivatalos dolgai elintézéséhez. Rendezvényeink fénypontjai a roma fiatalok sajátos ének-, zene- és táncprodukciói.

Öröm látni, hogy az iskoláskorukban könyvtárba járt szülők gyermekei is otthonuknak érzik a könyvtárat. Ma már heti két napon tartunk nyitva, így az eljáró tanulók is igénybe tudják venni a szolgáltatásokat, és a helyben lakók is könnyebben intézhetik ügyes-bajos dolgaikat (számlák szkennelése, továbbítása a szolgáltató felé, levelezés, ügyintézés stb.).

A szolgáltatótér megújulása

2012 decemberében a település önkormányzata megállapodást kötött a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárral, csatlakozott a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez, így feladatait a megyei könyvtár szolgáltatásainak igénybevételével teljesíti.

Az önkormányzat – a polgármester és a képviselő-testület – szíven viseli a könyvtári ellátást, a könyvtár sorsát, a nehéz anyagi helyzetben is biztosítja a fűtést, világítást, a térítésmentes internethasználatot. Megbecsüli a könyvtáros tevékenységét, figyelemmel kíséri a fejlesztés lehetőségeit. Így került sor 2013-ban a Start-program ke-

retében a könyvtárnak otthont adó épület felújítására: a nyílászárók cseréjére, a vizesblokk és raktárhelyiség kialakítására, az eddig kihasználatlan tér bevonására a nyilvános szolgáltatói övezetbe, aminek révén a szolgáltatótér 15 négyzetméterrel növekedett.

A megújuló közösségi szintér berendezésének cseréjére önerőből nem volt lehetőség, ezért is élt az önkormányzat a megyei könyvtár munkatársai javaslatára a Nemzeti Kulturális Alap pályázati lehetőségével, s pályázatot nyújtott be szakmai eszközfejlesztésre, korszerűsítésre.

A legszükségesebb berendezési tárgyakkal ugyan rendelkezett a könyvtár, de bútorzata nem volt egységes, magán viselte az elmúlt ötven év tarkaságát. Miután a könyvtár valódi közösségi szintéreként működik, a rendezvények kellékei, a műsorokhoz készült jelmezek, dekorációk tovább rontották az amúgy is vegyes összképet.

Az NKA támogatásával sikerült a megújult községi könyvtári szolgáltatóhelyet korszerű bútorokkal berendezni, a gyermekek részére egy, a korosztályukhoz igazodó mesekuckó kialakításával otthonossá tenni. Az önkormányzat további önerőt biztosított szőnyeg, függöny, sötétítő vásárlásához.

A KSZR hozzájárult az eszközfejlesztéshez: fénymásoló, projektor, laptop, DVD-lejátszó, kézműves anyagok, irodaszerek beszerzésével, melyek tovább növelik az itt élők komfortérzetét.

Máig alig hiszem, hogy az otthonos és kulturált környezetben egymást érik a rendezvények: író-olvasó találkozó, bábelőadás, kézműves foglalkozás, hangszerbemutató a megyei könyvtár által biztosítva. Kézműves foglalkozás szinte minden nyitvatartási napon a kézműves anyagoknak köszönhetően, könyvtárhasználati foglalkozás havi egy alkalommal az iskolásoknak, számítástechnikai tanfolyam gyerekeknek, időseknek – csak hogy a felújítás óta eltelt két év eseményeit említsem.

Regdon Lászlóné

KÖZÖSSÉGET ÉPÍT, ÉS ÁLTALUK ÉPÜL A KÖNYVTÁR

A könyvtárba járás népszerűsítésére és egyben a közösség építésére több programot indítottunk. Ezek megvalósításában az önkormányzat és a KSZR segítségével egyaránt számíthatott a kesznyéteni könyvtár.

Első lépésként, egy évvel ezelőtt létrejött egy baba-mama klub a kisgyermekes anyukák és gyermekeik számára. Éppen akkor érkezett meg egy bútorlapból készült, könyvespolcként is funkcionáló kis ház a megyei könyvtárból. Ezt a kicsik rögtön „belakták” és használják a mai napig is a közös játékok során. A foglalkozások tematikája a közös mondókázásra, éneklésre épül, ezt követően beszélgetés és játék követi. Jó érzés látni, hogy a 2-3 éves kisgyermek milyen örömmel vesz le a polcra a könyveket, milyen csillogó szemmel nézegetik azokat. Az édesanyák természetesen beiratkozott olvasók lettek, és a mai napig rendszeresen kölcsönöznek könyveket maguknak és gyermekeiknek is.

Szintén egyéves a Komédiás Színházi Társaság, melynek tagjai 7–14 éves kesznyéteni gyerekek. A csoport az önkormányzat támogatásával működik, de a könyvtár nyújtotta lehetőségeket is kihasználjuk. Többször kértünk kölcsön projektort és vetítésvásznat a tiszaujvárosi Hamvas Béla Városi Könyvtárból, hogy előadásunkat színesebbé tegyük. A 10-15 főből álló csoport tagjai a könyvtár egyéb rendezvényein is szívesen vesznek részt, vetélkedőn, rajzpályázaton és kézműves foglalkozásokon egyaránt.

Nagy népszerűségnek örvendnek a könyvtár által szervezett kézműves foglalkozások is. A KSZR által erre biztosított keretösszeg maximális kihasználásával és az önkormányzat támogatásával több mint 20 foglalkozást tarthattunk tavaly. Nyáron kézműves napközis tábort szerveztünk a könyvtárban. Júliusban hétfő kivételével mindennap különböző szervezett foglalkozásokkal vártuk a gyerekeket, ezek nagy része kreatív foglalkozás volt, de jutott idő szabadtéri játékokra, társasjátékozásra és meseolvasásra

is. Sok gyermeknek ez volt az egyetlen kikapcsolódási lehetősége a nyári szünetben. Nap mint nap kaptunk pozitív visszajelzést, hogy mennyire jól érzik magukat.

Kezdetben szinte csak a gyerekek éltek az internet nyújtotta lehetőségekkel, mostanában viszont egyre több felnőtt is használja a számítógépet. A megyei könyvtár jóvoltából tavaly nyáron a meglévő számítógép mellé még egyet kaptunk, amire óriási igény volt. A KSZR-nek köszönhetően negyedévente érkeznek 30-40 darab új kiadvány, ami mindig növeli a kölcsönzési kedvet. Szintén

a KSZR nyújtott lehetőséget több folyóirat megrendelésére.

A megyei könyvtár jóvoltából tavaly nyáron új bútorokat (tárolószekrényeket, könyvespolcokat, számítógépasztalt székekkel), illetve idén év elején új székeket is kaptunk. Ezek a fejlesztések lehetővé tették, hogy átrendezzük az egy helyiségből álló könyvtárat, otthonosabbá tegyük a környezetet.

Irodai lakossági szolgáltatásainkat (fénymásolás, nyomtatás, szkennelés stb.) is a KSZR támogatásával végezzük. Több esetben előfordult, hogy valaki a fénymásolás vagy az internethasználat miatt jött be a könyvtárba és a végén rendszeresen kölcsönző olvasónk lett. A gyerekeknél is előfordult, hogy kézműveskedni jöttek, aztán kölcsönöztek is. Ez mindig örömmel tölt el, hiszen az olvasás megszerettetése, az olvasóvá nevelés a könyvtár egyik alapvető értéke, ami számomra is fő szempontot jelent a munkám során.

Szabó Tünde

” A könyvtár gyerekkorom óta egy varázslatos hely, egy csodákkal teli birodalom volt számomra. Ez a kép élt bennem akkor is, amikor egy évvel ezelőtt dolgozni kezdtem a kesznyéteni könyvtárban, hivatalos nevén a Könyvtári, információs és közösségi helyen. Ezt megelőzően több évig tanítottam tanítóként, illetve magyartanárként. Nagy örömmel és óriási lelkesedéssel vágtam bele a munkába, mert kezdettől fogva sok lehetőséget láttam a könyvtárban.

”

GÉPI KÖLCSÖNZÉS A KISTELEPÜLÉSEKEN

A kölcsönzési adminisztrációnak, akár hagyományos – tasakos, könyvkartyás, füzetes –, akár gépi, pontosnak kell lennie. Ezért vált időszerűvé a KSZR keretében nyújtott szolgáltatások között a gépi kölcsönzés bevezetése. Számos előnye van, többek között teljesen automatizált és gyors.

Az olvasószolgálati munka sokrétű tevékenységét végzik a kistelepülések könyvtári szolgáltatóhelyein dolgozó kollégák is napi munkájuk során. A könyvtárhasználók regisztrálása, beiratkozása, a dokumentumkölcsönzés, a könyvtári tájékoztatás, könyvtárközi kölcsönzés mind-mind e munkafolyamat szegmense.

A gépi kölcsönzési adminisztráció egy erre alkalmas könyvtári szoftver segítségével történik. Intézményünk, a költséghatékonyság érdekében, a Corvina integrált könyvtári rendszernek használatával biztosít hozzáférést a megye területén élők számára. A Corvina-adatbázis alkalmas a távoli, interneten keresztüli elérésre – kölcsönzési modulja, a JavaCIRC pedig valamennyi kölcsönzési tranzakció – beiratkozás, kiadás, hosszabbítás, visszavétel, előjegyzés – ellátására.

Az egységes könyvtári szoftver bevezetésével a települési könyvtári szolgáltatóhelyek használói hozzáférhetnek a megyei könyvtár teljes állományához. Nyomon követhetik a teljes könyvtári munkafolyamatot a katalógizálástól a kölcsönzésig.

A kölcsönzési információk alatt megtaláljuk az olvasó (és a jótálló) adatait; az olvasójegyek nyilvántartását, lejárat dátumát; a könyv vagy más dokumentum kiadását, visszavételét, hosszabbítását; előjegyzett példányok nyilvántartását, valamint a lejárat felszólításokat is. Minden kérdésre a lehető legrövidebb idő alatt választ tud adni, például egy adott időpontban milyen dokumentumok vannak kölcsönzésben, vagy egy adott időpontban mely dokumentum határideje járt le, vagy éppen kinél van a keresett dokumentum.

A könyvtár katalógusa a nyitvatartási időtől függetlenül bármikor elérhető, az olvasó otthonról is hozzáférhet és információt kaphat a kölcsönözhető példányokról, a kikölcsönzött művek kölcsönzési határidejéről, saját kölcsönzésének státuszáról. Az interneten keresztül az olvasói állapot figyelemmel kísérhető, a kölcsönzött dokumentumok kétszeri hosszabbítása is megvalósítható.

Itt már működik (a teljesség igénye nélkül):
Abaújvár, Tornynosnémeti, Csobaj, Hejőkürt, Léh, Taktaharkány, Rátka, Abaújkér, Forró, Hernádbúd, Gibárt, Gömörszőlős, Nekézseny, Kissikátor, Borsodszentgyörgy, Cserépfalu, Tibolddaróc, Tiszakeszi, Gelej, Füzér, Hollóháza, Lácacséke, Erdőhorváti, Sajólászlófalva, Sajósenye, Muhi.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye kistelepülései közül a megye 15 térségében 130 település retrospektív állománya részben vagy teljesen feldolgozott, ez közel 85 ezer rekord. 2015-ben is folyamatosan végezzük a települések saját állományának feldolgozását, elérhetővé tételét, így legalább 40 települési szolgáltatóhelyen tervezzük a vonalkódos gépi kölcsönzés bevezetését. Az előkészületeket megtettük, az év első felében több helyszínen, Encsen, Sátoraljaújhelyen, Miskolcon szakmai napot tartottunk, melyen 45 könyvtári munkatárs képzésére is sor került.

A technikai feltételek adottak, az infokommunikációs eszközöket beszereztük, amennyiben a települések biztosítják a folyamatos internetkapcsolatot, a rendszer nyitva tartást és a könyvtáros személyét, elindulhat az elektronikus kölcsönzés.

Zsova Márta

2015. július

ÖNKISZOLGÁLÓ KÖLCSÖNZÉS A GYERMEKKÖNYVTÁRBAN

Napjainkban a felhasználóbarát, modern szolgáltató könyvtár „eszményéhez” paradigma- és technológiaváltásra van szükség. Ehhez fontos lépés lehet a könyvtárak számára – ahol erre lehetőség nyílik – az önkiszolgáló kölcsönzés feltételeinek megteremtése.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, felismerve e változás szükségességét és kihasználva a Konzorciumi együttműködésen alapuló informatikai rendszerfejlesztés – virtuális megyei tudástár kialakítása Borsod-Abaúj-Zemplén megye lakosságának minőségi könyvtári ellátása érdekében című sikeres pályázat nyújtotta pénzforrást, az önkiszolgáló kölcsönzés feltételeinek megteremtése mellett döntött.

Több szempont is közrejátszott abban, hogy a Gyermekkönyvtár lett e korszerű technológia bevezetésének helyszíne. A Gyermekkönyvtár önálló egysége az intézménynek, nem túl nagy állománnyal (30 ezer dokumentum), ami a dokumentumok ún. címkézésénél mindenképp előnyt jelent. Továbbá ennek az intézményegységnek a felhasználói a legnyitottabbak az újdonságok iránt, leginnovatívabbak – lévén gyermekek és fiatal szülők –, a számítógépes világ mindennapjaik természetes része.

A Gyermekkönyvtári állomány RFID (Radio Frequency Identification) címkével történő ellátását megelőzte egy állományrevízió. Így valóban csak azokba a dokumentumokba kerültek azonosító címkék, amelyek a részleg tényleges gyűjtőkörébe tartoznak, nem elavultak, és nem is rongáltak. E pályázat hozadékaként a Gyermekkönyvtár felhasználóit immár egy minden szempontból egzakt állomány várja.

Az önkiszolgáló kölcsönzés alapjainak megteremtése 2010 nyarán kezdődött. Ekkor az RFID eszközök – könyvtárosi címkéző, önkiszolgáló kölcsönzőpult, lopásvédelmi kapu – beépítése történt meg. Szeptemberben pedig megkezdődött a megyei könyvtár munkatársainak összefogásával, egy időben több leolva-

Forintosítva (bruttó)
Összköltség:
7 092 125
Ebből
Címkék: 2 286 250
Eszközök:
4 271 851
Szoftverillesztés:
534 025

„Többek véleményét fogalmazta meg Buzsik-Kiss Ramóna, a Gyermekkönyvtárat rendszeresen látogató öt éves Buzsik Boldizsár édesanyja:

„Nagyon gyorsnak és hatékonynak találom, részben nem kell sorban állni. Nekem idáig minden alkalommal beolvasta az összes könyvet, ha 10 könyvet raktam oda, akkor mind a tízet. (...) Azt gondolom, akkor lenne teljesen hatékony, ha a könyvtár más részein is bevezetnék, mert így a kivett kiadványok egy részét tudjuk önkiszolgálva kivenni. De én szeretem a személyes kapcsolatot a könyvtárosokkal, nem lenne jó, ha minden gépiesen történne. Így összességében a gyerekkönyvtárban jónak ítélem az újítást.”

sókészülék alkalmazásával a gyermekkönyvtári könyvállomány felcímkézése.

Első lépésben 62 ezer darab címkét vásárolt az intézmény. Szeptembertől decemberig mintegy 30 ezer kötet kapott RFID azonosító címkét. Ezek a címkék a Corvina integrált könyvtári rendszer segítségével szorosán „együttműködnek” a hagyományos egyedi azonosító-rendszerrel (vonalkód). Az ODIN Technologies Budapest Kft. (az RFID első hazai bevezetője) által kiépített RFID rendszer biztosítja az állomány pontos, naprakész, automatikus nyilvántartását. 2011 első napjaiban, egy rövid tesztüzem után elkezdődött az önkiszolgáló kölcsönzés a Gyermekkönyvtárban és a kölcsönzőpultban egyaránt.

Az önkiszolgáló kölcsönzőrendszer bevezetése a felhasználók részéről abszolút zökkenőmentes volt. Mindenki örömmel vette, hogy saját magának, és nagyon rövid idő alatt kikölcsönözheti

a kiválasztott dokumentumot. A mai gyermekeknek annyira természetes a számítógéppel „átszótt” világ, hogy az RFID önkölcsönzőpult jelenlétét a gyerekek és szüleik magától értetődőnek tartják.

A tinik a második kölcsönzéskor már nem igényelték a könyvtáros segítségét. A csoportosan érkező gyerekek körében is rövid idő alatt népszerű lett ez a korszerű kölcsönzési forma.

Némi gondot a kölcsönzéshez szükséges jelszó – a születési hónap, nap – kitalálása jelentett az első osztályos gyermekek számára.

Kezdetben a konverzió hiánya jelentett problémát. De a kezdeti nehézséget a gyerekek és a felnőttek egyaránt türelemmel kezelték.

Miklós Katalin

ÚJ ÉLETRE KELVE

Egy szubjektív hangvételi írás arról, hogy a könyvtár, annak megújítása gyakran a szoros értelmében is a jobb életet szolgálja.

2007. február 22. Több mint 25 év aktív tanítói pályafutás. Imádtam a munkámat, a gyerekeket. S ekkor jött az agyvérzés, agyérögörcs, egy kis „túlvilág”... Egy csodálatos orvos kezét a jó Isten vezette. Életben maradtam. Hosszú időbe telt, míg felépültem valamelyest. Élek. Most Hejcéen. Ide költöztünk miattam: itt csend, nyugalom, béke, madárcsicsergés, kedves emberek. Hosszsan tartó rehabilitációra van szükségem.

S hirtelen jött egy lehetőség: napi négy órában dolgozhatok a Hejcei Községi Könyvtárban. Megpróbálom! A könyvek mindig is a barátaim voltak, s azok ma is.

Aztán a kétség: hogyan?

Hamarosan jött a segítség: a megyei könyvtár, elsősorban Tumikné Csurák Ágnes személyében, akiben régi önmagamot láttam. Agilis, lelkes, segítőkész, mindene a munkája. Folyton biztatott: „Fog ez menni, Erzsike”. S így is lett.

Csodát alkottak. Meglévő könyveinket ki-selejtezték, rendszerezték, s ami a legjobb: egyre bővülő állomány, szoros együttműködés a megyei könyvtárral, és a könyvtárközi kölcsönzés lehetősége. El sem hittem, hogy ebben a kis faluban milyen széles, sokrétű az emberek érdeklődési köre.

Ez főleg akkor derült ki, amikor ráéreztek a könyvtárközi kölcsönzés ízére! Sokan emiatt iratkoztak be, mondván: „Erzsike mindent meg tud szerezni.” Van, aki kedvenc íróját, témáját hozza, s kéri, nézzük meg, mi az, amit meg tudunk rendelni.

Sokan kérnek DVD-t, szakkönyveket, szépirodalmat stb.... Szinte nincs olyan nap, hogy ne legyen újabb és újabb kérés. S látom: Hejcéen szeretnek olvasni az emberek. Természetesen a

meglévő állományból is választanak, vagy ajánlok én is.

Jól sikerült programjaink is voltak, amiket szintén támogatott a megyei könyvtár. A teljesség igénye nélkül: könyvtárismereti foglalkozások (óvodásoknak, iskolásoknak, helybéli gyerekeknek). Kézművesnapok, farsangi játékok, karácsonyi, anyák napi műsorok szervezése, előadása a helyi gyerekek, szülők, pedagógusok segítségével. A szülők bevonása fontos, hiszen a gyermekeket ők szoktatják a könyv szeretetére, a közösséghez való tartozás fontosságára.

Jelenleg az internettel ismerkednek a még hozzá nem értők. Fokozatosan vezetjük el őket a felhasználói szintig. Egérkezelés tanítása játékokkal (fekete özvegy, pasziánsz). Majd @ cím, be-

lépés a facebookra. Vannak akiknek külföldön vagy távol élnek gyermekei, rokonai, barátai, s nagyon élvezik, hogy kapcsolatot tudnak velük teremteni.

Mindebben nagy segítségemre van a fiam, aki szintén az önkormányzatnál dolgozik, ő a jobb kezem. Gyakorlatilag reggeltől estig működünk, mert ő 16 óráig dolgozik, én pedig 14 órától 18 óráig vagyok nyitva.

Könyvet lehetne írni, mi minden történik kis közösségünkben. Nagyon sok pozitív visszajelzést kapok, örömmel tölt el, amikor azt hallom: „A mi könyvtárunk!”, „A mi könyvtáros nénink”, „De jó, hogy van könyvtárunk”... Szinte már 0 éves kortól jönnek a gyerekek szüleikkel, és sok idős ember is felkeres. Lehet, hogy csak beszélgetni indul, de könyvvel a kezében megy haza.

Ambriskóné Csató Erzsébet

„GYÓGYSZERES LÁDIKA A LÉLEKNEK”

„Aki kinyit tehát egy könyvet, mindenekelőtt önmagát nyitja ki.”
Csoóri Sándor

A biblioterápia előnye, hogy minden korosztálynál alkalmazható, a párbeszédese forma közösségépítő szerepe mellett fejleszti a toleranciát, a kommunikációs készségeket, közvetetten pedig a konfliktuskezelési stratégiák elsajátításában és az önismeret-fejlesztésben is megmutatkozik hatása.

A könyvtári szolgáltatások között egyre inkább teret hódít a fejlesztő biblioterápia. A könyvtáros kezében nagyszerű eszköz, hiszen a környezet adta előnyöket kihasználva belső erőforrásból egy olyan tartalmas szolgáltatást nyújthat, amellyel a résztvevők nemcsak műveltségüket, de személyiségüket is fejleszthetik, miközben számos élménnyel gazdagodnak. A befogadás tárgya egy kész művészeti alkotás: egy esztétikai élményt nyújtó irodalmi mű, ami vezérfonalát adja egy tudatosan szervezett, leginkább csoportos formában megvalósított beszélgetésnek.

A tiszaujvárosi Hamvas Béla Városi Könyvtárban ketten voltunk elhivatottak és vált szívügyünké ez a nagyszerű módszer. Időközben fejlesztő biblioterapeuta képzettséget is szereztünk a tevékenység végzéséhez szakirányú továbbképzés keretében. Kolléganőm, Ujjné Tellér Gabriella gyermekkönyvtárosként az iskoláskorú fiataloknak szervez és tart rendszeresen biblioterapiás foglalkozásokat, én pedig a felnőttek körében tevékenykedem.

Zárt csoportban – nyíltan

A gyermekkönyvtári csoport zárt, a felnőtt foglalkozások nyitottak. Míg egy zárt csoport tagjai ugyanazon személyek minden foglalkozáson, így megismerve egymást feloldódnak a gátlásaik, könnyebben megnyílnak és közlékennyé válnak, addig a nyitott csoport folyamatos kihívást jelent mind a terapeuta, mind a résztvevők számára.

Minden esetben az adott célcsoport határozza meg, milyen témakörök és irodalmi művek mentén szerveződnek a foglalkozások. A mű kiválasztásánál alapvető fontosságú, hogy a terapeuta is megérintse, és saját élményeket hozzon felszínre.

A jelenlegi gyermekkönyvtári csoport 11-12 éves gyermekekből áll, életkori sajátosságainak megfelelően alakítottuk ki a foglalkozások tematikáját. Emellett figyelembe vettük az őket foglalkoztató kérdéseket, problémákat is. Ezek mentén beszélgetünk az önkritika fontosságáról, a barátságról többféle megközelítésben, a versengés szerepéről életünkben, a karácsonyi ünnepek kapcsán az együtt töltött minőségi idő fontosságáról, a kiszolgáltatottságról, önfeláldozásról, önzetlenségről, a szülő-gyermek kapcsolat több aspektusáról, félelmeinkről, a szeretetről, az empátiáról, az iskolai erőszakról. Egy-egy népszerű téma több alkalommal, más-más megvilágításban, különböző irodalmi művek által kerül a beszélgetés fókuszába.

Az előzetes várakozással ellentétben, gyermekeknél – a művek terjedelmét és műfaját tekintve – sikeresebbek a kortárs szerzők által írott ifjúsági regények, amelyek a mai gyermekek problémáival szembesítenek. Mivel a résztvevők ezeknek csak egy-egy részletét ismerik meg a foglalkozásokon, kíváncsiságot ébreszt bennük a mű, és minden esetben ki is kölcsönzik azt.

A felnőttek számára hirdetett csoport nyitott. Ebben is vannak állandó tagok, akiknek nagy része érett és nyugdíjas korú, de az alkalmanként jelen lévők is inkább az idősebb korosztályhoz tartoznak.

A csoport jellegénél fogva a foglalkozások témaválasztásánál általánosabb területeket érintünk, mint például az empátia, az önismeret, az emberi küzdelem, a belső értékek, az önmagunkba vetett hit, a játék szerepe életünkben, a kommunikáció, az időskori elszigetelődés, összetartás és az egymás iránti szolidaritás.

Ennél a korosztálynál a klasszikus, az irodalmi kánonhoz tartozó művek esztétikai értékükönél fogva jobban megragadják a résztvevőket, mint a kortárs alkotások. Eddig leginkább novellákat, esszéket, elbeszéléseket dolgoztunk fel a könnyebb átélés, a mű hangulatának hatása miatt, és mert a jelenlévők megismerik a történet egészét és a probléma feloldását is.

Tapasztalható, hogy a nyitott csoport tagjai nehezebben nyílnak meg egymás előtt, viszont a több szempontú megközelítés előnyökkel is jár.

„A könyv: nagyítóüveg”

Gyermekeknél és felnőtteknél is érdemes több, a témához kapcsolódó játékkal bevezetni, esetleg más művészeti ágakat is felhasználva színesíteni a foglalkozásokat. Minden esetben a mű ismertetése és az irányított beszélgetés moderálása, mederben tartása a biblioterapeuta feladata. Fontos szerepet kap minden foglalkozás végén a probléma feloldásának hangsúlyozása és a megoldási javaslatok megfogalmazása.

Nagy hangsúlyt fektetünk a szupervízióra mind a felkészülés, mind a gyakorlat terén, ezzel segítve egymást a tapasztalatok kiértékelésében. Sokat segítenek a résztvevőktől érkező visszajelzések, amelyek egyrészt egyértelművé teszik számunkra, hogy igény van az irodalmat is magában foglaló beszélgetésekre, másrészt a vélemények megfogalmazásával képet kapunk saját munkánkról. A folyamatos képzésben és fejlődésben nagy segítséget kapunk a Magyar Biblioterápiás Társaság műhelytalálkozóin is.

Kázmér Ágnes

SZEMÉLYRE SZÓLÓ AJÁNLATOK

Ebben a rovatunkban olyan ötleteket teszünk közzé – legyen az aprónak tűnő vagy nagy horderejű –, amelyek minden könyvtáros munkáját segíthetik. A mostani írások a személyes kapcsolat fontosságát emelik ki.

HOGY AZ OLVASÁS NE CSAK KÖTELEZŐ LEGYEN!

A Hejőkeresztúrtban működő könyvtár több funkciót lát el, többek között iskolai könyvtárként is működik. Nagyon sok rendezvényt, versenyt tartunk a könyvtárban, a kérdésekre a választ az itt meglévő könyvekben találják meg a gyerekek. Szeretik a szólásokból, közmondásokból és rejtvényekből álló versenyeket. Legutóbb meseíró pályázatot hirdettünk.

A versenyek alkalmával megnő a bizonyítási vágy, a kisebb gyerekeket motiválja, ha az elbírálásban idősebb korosztály is részt vesz. Szeretik azt, ha én magam is bekapcsolodom a versenyekbe és fontos, hogy minden feladat szórakoztató legyen.

Az iskolában működő „együttolvasás” alkalmával a gyerekek több száz könyvet olvasnak el, osztanak meg másokkal. Ezeket a könyveket egymás között cserélik, a könyvek bemutatása alapján a többi gyermek is kedvet kap az olvasáshoz.

Kedvcsinálóként az újonnan érkező könyveket mindig egy külön asztalra helyezük, ahonnan a leggyorsabbak elsőként választhatnak. Ilyenkor mindig az új könyvek közé csempészek régebbi és ritkábban forgatott könyveket is. Nagyon szeretik, ha az általam ajánlott könyveket elsőként vihetik el, és fontos nekik, ha egy könyvre azt mondjuk, hogy még nem olvasta rajtuk kívül senki!

Döntő a figyelem felkeltése, ezért minden program előtt színes és gazdagon illusztrált plakátot készítünk nekik. Az idősebb, 13-14 éves korosztályból szívesen segítenek is nekem ebben.

A nyári foglalkozások alkalmával, ha egy mód van rá, a szabadban tartózkodunk. Olyan feladatokkal és kézműves foglalkozásokkal készülök, ahol mindig szerepet kap az olvasás.

Nagyon fontos az is, hogy milyen az olvasójegy, hogyan néz ki. Ha aláírásukkal igazoltatom a könyvek kölcsönzését, szívesebben és gyakrabban jönnek, hiszen fontosnak tartják ezt a személyes kapcsolatot.

Vajóczki Andrásné

BETŰCSIPEGETŐ TÖRPKÖNYVTÁR AZ ÓVODÁKBAN

Ózdon, gyermekkönyvtári tevékenységünkben mindig nagy hangsúlyt fektettünk a kisgyermek olvasóvá nevelésének megalapozására. Pár évvel ezelőtt újdonságként kihelyezett beiratkozást kezdeményeztünk a város óvodáiban Betűcsipegető Törpkönyvtár néven. Az intézményvezetők pozitívan fogadták ötletünket és lehetőséget biztosítottak arra, hogy rendezvényeinken (pl.: kerti party) felállítsuk könyvtári standunkat.

Azóta is könyvekkel, bábokkal, papírszínházzal, kézműveskedéssel igyekszünk magunkra felhívni a kicsik figyelmét. A szülőknek lehetőségük van gyermeküket beíratni mindkét szolgáltatóegységünkbe. Az adott helyszínen rögtön kölcsönözhetnek 1-1 könyvet a gyerekek, a könyvcserére pedig már a könyvtárba hívjuk meg őket.

Findura Judit

NEGYVEN ÉV AZ OLVASÓKÉRT

„Minden egyes emberért, akit a könyvtár vagy az olvasás ügyének megnyertem, érdemes volt könyvtárosnak lennem.” Interjú Palágyi Piroskával.

– Könyvtárosnak készültél, vagy később váltál azzá?

– Gyerekkorom óta szerettem olvasni, de nem készültem igazán könyvtárosnak. Kislányként arról álmodoztam, hogy óvónő leszek. Úgy lettem végül könyvtáros, hogy Pálházán könyvtárost kerestek és én jelentkeztem erre az állásra. Felvettek. Bár nem volt könnyű elhelyezkednem és napi munkám során is többször ütköztem akadályokba, mert édesapám, Palágyi Ernő 36 évig volt a település első embere. 1975 márciusától 2014 júliusáig dolgoztam szülővárosomban. 1979-ben elvégeztem a könyvtárkezelői tanfolyamot is a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban. Jelenleg már nyugdíjas vagyok.

– Mi volt a szűkebb munkaterületed?

– 1975-ben kerültem az akkor felújított, 110 négyzetméter alapterületű, a legkorszerűbb technikával (televízió, fejhallgató magnó, lemezjátszó, diavetítő) felszerelt, egyszemélyes könyvtárba. Ekkor közel ezer lakosa volt Pálházának. Az éves könyvbeszerzési keret 40 ezer forint volt, több mint húszféle folyóirat járt. A könyvtári állomány nagysága kb. 2-3 ezer kötetre rúgott. Az állomány teljes egészében szabadpolcos volt, külön volt a gyereksarok és külön a felnőtt részleg. Rendszeresen szerveztem és tartottam tematikus foglalkozásokat iskolásoknak, délutánonként diafilmvetítéseket óvodás csoportoknak. Látogatott, kedvelt hely volt ekkortájt a települési könyvtár. Körzeti feladatokat is ellátott, ekkor 8 település (Filkeháza, Füzérkajata, Füzérradvány, Kishuta, Kovácsvágás, Nagyhuta, Pálháza és Vágáshuta)

könyvtári ellátását biztosította. Ez abból állt, hogy minden negyedévben könyvcserét bonyolítottunk le. Dr. Hógye Istvánné, Vavrek Istvánné és Kosárka Gábor kollégámmal kiválogattam a helyi állományból a kért könyveket, majd elvittük azokat az adott településre. A körzeti állomány nagysága induláskor mintegy 10 ezer kötet volt.

– Hogyan változott tevékenységed a rendszerváltozást követően?

– 2000-ben új művelődési házba költözött a könyvtár, és az épületen belül több költöztetést is átélt a gyűjtemény, végül a tetőtérbe került. 2006-ban kistérségi központ lett könyvtáram. Pálháza akkori jegyzője, Szilágyi Gábor maximálisan támogatta a könyvtári ellátást. A már meglévő 8 település mellé ekkor fokozatosan újabb 5 település (Bózsva, Füzér, Füzérkomlós, Nyíri és Pusztafalu) csatlakozott. 2006-ban a 13 településes kistérségi könyvállomány már körülbelül 12 ezer dokumentumot tartalmazott.

– Mi motivált közel négy évtizedes pályádon?

– A könyvtáros hivatás iránti őszinte szerelem. Ez pedig cseppet sem lankadt az évek során.

– Van, amire különösen szívesen emlékezel?

– Szívem csücske a könyvtári rendezvényeké volt. Mai napig örömmel tölt el, ha az író-olvasó találkozókra gondolok. 1975-ben az első találkozónkon Gazdag Erzsike vett részt. Minden várakozást felülmúlt az az érdeklődés, amivel megtisztelte a közönség az eseményt! De ugyanilyen boldogsággal gondolok vissza a kezdetben csak Pálházán, majd később a több település össze-

fogásával megvalósult vetélkedőkre, rendezvényekre (Ki tud többet Pálházáról?; Ki tud többet a Hegyközben? stb.) is. Kedveltem a könyvtárközi kölcsönzést is, mert nagy lehetőséget teremtett. Emlékszem, hogy egyik kedves olvasómnak Veszprémből sikerült így beszerezni egy angol nyelvű könyvet. Nagyon sokáig hálás volt ezért nekem.

– Kik a példaképeid?

– Szüleimnek sokat köszönhetek. Könyvtárosként felnéztem Halász Magdolna sárospataki kolléganőre. A határon túli könyvtárakkal napi kapcsolatot tartott fent, engem is bevont ebbe a munkába és a pályázatok készítésébe. Szerettem a közös munkát, sokat tanultam tőle.

– Mit gondolsz a könyvek és az olvasás jövőjéről?

– Lehetetlen nincs. Sokat kell kommunikálni az emberekkel! Az olvasás nem szegény, bár sok ember annak tartja. Sőt, úgy gondolom, dicsőségként fogható fel, ki megnyit olvas. Minden egyes emberért, akit a könyvtár vagy az olvasás ügyének megnyertem, érdemes volt könyvtárosnak lennem.

Zahuczky László

A MISKOLCI EGYETEM SELMECI MŰEMLÉKKÖNYVTÁRA

A Selmeci Műemlékkönyvtár a Miskolci Egyetem ősének, az 1735-ben Selmecbányán megalapított Bányászati Tanintézetnek, majd később Bányászati és Erdészeti Akadémiának (Főiskolának) a könyvtára.

A selmeci akadémia a világ első műszaki felsőoktatási intézménye volt. Az 1735-ben alapított selmeci könyvtár Európa egyetlen 18. századi alapítású, épségben, szinte hiánytalanul és eredeti állapotában megmaradt műszaki-termesztudományos szakkönyvtára. A könyvtár állományában a 16–19. század minden jelentős bányászati és kohászati szakirodalmi műve megtalálható. A 18. század végén világhírűvé vált selmeci bányász- és kohászképzést ez a hasonlóan kiváló szakirodalmi alapokat nyújtó műszaki-termesztudományos könyvtári gyűjtemény segítette. Az 1735 és 1918 közötti időszakból való mintegy 45 ezres állomány háromnegyed része került az egyik jogutód intézményhez, Miskolcra, egynegyed része pedig a másik utódintézmény, a Nyugat-magyarországi Egyetem könyvtárában maradt.

A miskolci állományból 1974-ben nyitották meg a Selmeci Műemlékkönyvtár című kiállítást, ami az egyetem Múzeumának egyik legkülönlegesebb tárlata. A 132 m² alapterületű, külső behatásoktól elszigetelt, légkondicionált teremben a gyűjtemény közel 6500 kötetét, a legrégebbi, muzeális értékű könyveket lehet megtekinteni olyan könyvtári rendben, ahogyan az Selmecen volt 1862-ben.

A könyvtár egységes megjelenését az ún. „selmeci kötés” adja, ami az 1840-es évek elejéről való. A puritán egyszerűségű, márványerezetű, barnás papírkötéseken élénk színű címkék jelzik a különböző szakokat. A 19. század elejétől 12 szakcsoportba sorolták be a könyveket.

Az állomány büszkeségei az 1735-ben kezdődött oktatás első tankönyvei. Ezek nemcsak a bányászat és kohászat legfontosabb összefoglaló

művei voltak, hanem jogi, gazdasági és igazgatási ismereteket is tartalmaztak a leendő vezető műszaki szakemberek számára.

A montanisztikai tudományok (bányászat és kohászat) középkori ismereteinek legelső összefoglaló műve Georgius Agricola *De re metallica* című könyve, melynek az 1557-ben megjelent német nyelvű, kézzel kiszínezett, eredeti első kiadása a könyvtár egyik legféltettebb darabja.

A kéziratok közül a legnagyobb becsben tartott az 1845-ből származó *Bányászati Szófüzér*, amit a Selmeci Akadémiai Magyar Olvasó Társulat hallgatói állítottak össze Pettkó János professzor vezetésével. Ebben elsőként tettek kísérletet egy rendszerezett német-magyar bányászati szakszótár létrehozására abban az időben, amikor az oktatás nyelve az akadémián kizárólag a német volt. Ezzel tanúságot téve magyar nemzeti elkötelezettségükről és a mérnökhallgatók nyelvészetbeli jártasságáról is.

A könyvtár újkori feldolgozását és használatát modern informatikai eszközökkel is segítjük. A könyvek illusztrációiból több mint ezer található meg a Magyar Digitális

Képkönyvtárban. Kísérletként mintegy 1000 kötet tartalomjegyzékét és tárgymutatóit tettük kereshetővé az interneten, amit a gót betűs szövegek beszkenyelésével és optikai karakterfelismerésével értünk el. A szövegkeresést szemantikus, bővítő modullal láttuk el egy 19. századi, egy nyelvű, német bányászati értelmező szótár és a hozzákapcsolt 19. századi, magyar-német bányászati szótár adatainak segítségével. (<http://semantic.lib.uni-miskolc.hu/jadox/>) Még ebben az évben kereshetővé tesszük a tartalomjegyzékeket az 1862-ig kiadott könyvekben a MANDA projektje keretében.

Szendi Attila

BUDAKESZI SRÁC IGRICIBŐL

Az 1956-os forradalom emlékét idéző Budakeszi srácok című film elején berobog egy gőzös az igrici vasútállomásra. Ez a vonat viszi magával a történet főhősét, Istvánt a főváros felé. Igrici pedig az a borsodi falu, melyről – a film alapjául szolgáló, A gyermekkor tündöklete című önéletrajzi regényében – Kovács István is megírta: „Igricibe’, Papiba’ bocskorban jár a liba”.

Kovács István József Attila-díjas költő, író, műfordító, történész, polonista, a Magyar Művészeti Akadémia tagja Budapesten született, mindig is ott élt, eltekintve azoktól az évektől, amiket gyermekként Igriciben a nagymamánál, majd pedig külföldön, leginkább Lengyelországban töltött.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen végzett történelem-lengyel szakon, ösztöndíjasként eljutott Bécsbe, majd tanárként, tudományos kutatóként dolgozott, 1990-ben a varsói magyar nagykövetség kulturális tanácsosa, később pedig krakkói magyar főkonzul lett. Irodalmi pályafutását költőként kezdte, de az első verseskötetek után megjelent az Így élt Bem apó című könyve is. Az 1848/49-es forradalom és szabad-

ságharc és a lengyel kultúra iránti érdeklődésének köszönhető, hogy felkutatta a magyar szabadságharc lengyel hőseinek emlékét, elkészítette a lengyel légió lexikonát, megírta a Bem tábornok – Az örök remények hőse című könyvét.

Kovács István 1952 vagy '53 karácsonyán, 7-8 éves kisfiúként kapta meg a budapesti nagymamától Rákosi Viktor A hős fiúk című regényes történetét. Ekkor csodálkozott rá igazán a forradalmi hősekre. De áhítattal nézte A tizenhárom aradi vértanú című acélnyomatot, amely annak idején

szinte minden parasztházban ott volt. „Nagy dolog volt, hogy mezőcsáti nagynénem mogorva anyósa beengedett a félig lefüggönyözött tisztaszobájába, amelyet mintha betöltött volna az aradi szabadságszobor talapzatából gomolygó füst, s belőle hús-vér emberként bontakoztak ki a mártírok, akik személyes ismerőseim lettek” – mondta el Hermann Róbert történész kérdésére válaszolva a Magyar Napló 2013. márciusi számában megjelent interjújában.

Kovács István A gyermekkor tündöklete című – 1998-ban, a Kortárs Kiadó gondozásában megjelent – könyvében is ír ezekről az 1848-as forradalommal kapcsolatos első élményeiről, melyek az ő tudatában erősen összekapcsolódtak az 1956-os forradalommal. Az önéletrajzi regény az 1950-es években játszódik, a gyermek nézőpontjából ismerjük meg a kor kegyetlen ellentmondásait, majd az '56-os forradalom varázsát és borzalmait. Az események jelentős része a fővárosban, illetve a Budakeszi határában lévő Fodor Szana-

tóriumban történik, ahol a szerző édesanyja telefonközpontusként dolgozott, de gyakran hivatkozik az igrici nagymamára, a csáti rokonságra, az itteni unokatestvéreire, a „Csincsi”-tanyára. Azt is megírja, hogy a családi legendárium szerint az 1936-ban elhunyt nagypapa – a szerző édesanyjának az apja – „mindig arról álmodozott, hogy legkisebbik és legkedvesebbik lánya varrónő lesz, s majd Miskolcon aranybetűs felirat hirdeti: »Nagy Boriska varrodája.«” (Nem így történt!)

A város és vidék összevetésének egyik szellemesen megírt esete a regényben, amikor a szerző a példaképként tisztelt mezőcsáti unokabátyja bélyeggyűjteményében a kuruc hősök után rábukkant Rákosi Mátyás búzakalászos képére.

„Jóska látván, hogy én is elmélyülten és mosolyogva nézegetem a búzakalászos

bélyeget, megkérdezte tőlem, tudom-e, hogyan készült. Ismerem-e az előzményeket? Nem értettem teljesen a kérdést, de azt pontosan tudtam, hogy »nem«-et kell mondanom. »Pedig itt falun mindenki tudja« – fagyasztotta le rólam a mosolyt megrovó hangsúlyával. Nem azt mondta, hogy Csáton, hanem hogy falun. Ebből kiéreztem, hogy ez több, mint Csát. Ez legalább az egész megye, de lehet, hogy az egész ország. Kivéve a városokat.”

Folytatás a regényben. Érdemes elolvasni.

F. G.

UJJÉ – A NÉPKERTBEN ÉS A KÖNYVTÁRBAN IS NAGYSZERŰ VOLT!

Ha május van, akkor a legtöbb programszervező majálisként hirdeti szabadtéri rendezvényeit – és nem csak 1-jén –, ami a szép tavaszi környezetre, vidám, játékos programokra, kikapcsolódásra, szórakozásra utal. A miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár is így hívta fel a figyelmet a május 9-én rendezett eseményre.

A nagyszabású rendezvényt már a Nemzeti Kulturális Alaphoz történt pályázaskor is az „Ujjé, a Népkertben és a könyvtárban is nagyszerű” címmel illettük, ugyanis nem titkolt célunk volt az, hogy becsalogassuk az olvasókat a könyvtárba. Ezért nem a falakon belül vártuk őket, hanem kimentünk eléjük a térre.

A színes programok sorát a Kávészünet együttes nyitotta megzenésített versekkel.

A koncert hallgatósága mellett a játszókertben vagy a kézműves sátorban foglalatoskodó gyerekek is élvezhették a zenét, sőt azok is, akik már a családi akadályversenyre töltötték ki nevezésüket. Ritka alkalom volt az a másfél óra, ami alatt négy József Attila-díjas költő ült egyszerre a színpadon (Fecske Csaba, Kiss Ottó, Vörös István és Zalán Tibor), akik részben egyéniségüknek, részben az egymáshoz fűződő kapcsolatuknak köszönhetően, beszélgetésükkel szórakoztatták a jelenlévőket. Rímfaragásukkal – amibe a közönséget is bevonták – a versírás rejtelmeibe avatták be a hallgatóságot. Néhány perc alatt egész figyelemre méltó „művek” is születtek, nemcsak a költőktől, de a közönség aktív tagjaitól is. Az alkalmi akrosztichonok sorainak kezdőbetűiből klasszikus és kortárs költők nevét hallhattuk ki.

A családi akadályversenyen közel 40 csapat vett részt, csaknem duplája a Könyves vasárnapon szokásosnak. Az öt állomásból kettőt a Népkertben

állítottunk fel, háromhoz azonban be kellett menni a könyvtárba. A vetélkedő fő témája a Palacsintás király című mese volt, ezért döntöttünk úgy, hogy a programokba aktívan bekapcsolódókat palacsintával jutalmazunk. Az inkább kisebbeknek szóló kézműveskedés, bábelőadás és a „családi”

záró Kolompos-koncert mellett Vörös István kreatív írást is „tanított” középiskolásoknak. Ezen a foglalkozáson kiderült az, hogy vannak „olvasó” diákok, sőt olyanok is, akik képesek kedvenc regényüket három sorban, haikuban is megfogalmazni.

Bár az egész nap a játékról, szórakozásról szólt, minden elemében benne volt az irodalom, a mese, az ismeretek közvetítése, vagyis mindaz, amiért a dokumentumok gyűjtésén és szolgáltatásán túl egy könyvtár létezik, léteznie kell.

Bokrosné Stramszky Pirooska

KÖNYVHÉT – KÜLÖNLEGES KIADVÁNYOKKAL

A 2015-ös könyvhét Miskolcon már május 27-én megkezdődött. Ekkor indult útjára Miskolc első Versvillamosa. A menetrend szerint mindennap, a Tisza pályaudvartól Felső-Majláthig közlekedő villamost a könyvtár munkatársai díszítették fel versvirágokkal, könyvtáraink névadóitól való idézetekkel, olvasósarkokkal, és az utazók két megálló között könyvet is olvashattak. Hiszen a cél az volt, hogy emlékeztessünk mindenkit: olvasni kellemes, szórakoztató időtöltés!

A könyvhét június 3–6. között visszatért eredeti otthonába az Erzsébet térre. Itt kínálták a könyvhétre megjelenő kb. 300 új kötetet Miskolc könyvesei és itt zajlottak a különböző programok is.

Itt volt látható a könyvtárosok segítségével készített és miskolci általános iskolások által kifestett 2 x 3 méteres óriáskönyv, ami a diósgyőri 600 éves mogyorófa legendáját dolgozza fel. Mérete ellenére lapozgatható, olvasható. Nagy sikert aratott, és sokan fotózkodtak is előtte – valóban vonzó kapuja lett a Könyvtérnek. A könyvek szeretete mellett a lokálpatriotizmus érzését is erősítette, akár csak a Miskolci Értékek Kódexe. A valóban kódexméretű lapok képét miskolci középiskolások festették meg mindenki szeme láttára, a Könyvtéren. Mindkét különleges „kiadvány” a későbbiekben is látható lesz, így népszerűsítő feladatát továbbra is ellátja.

A rendezvénysorozatot a hagyományokhoz híven neves díszvendég, Buda Ferenc Kossuth- és József Attila-díjas költő nyitotta meg. A költő első könyvélményeiről, „korán megismert kedves könyveiről” mesélt megnyitó beszédében. Buda Ferenc kiemelte: a színvonalas, értékes olvasmányoknak köszönheti, „hogy jóra és rosszra egyaránt fogékony gyermekként nem kaptam rá a nyomtatott szemétre, s hogy attól fogva

mindmáig kifordul számból a szellemi áleleség”. Ezzel mintegy ráerősített arra a gondolatunkra, hogy a gyermekek és fiatalok felé különös figyelemmel kell fordulnunk. A könyvtér színpadáról fiataloknak, gyerekeknek és felnőtteknek is szólt a többségében miskolci tehetségek műsora, melyek nagy része valamilyen módon kötődött az irodalomhoz.

Nagy sikere volt Daruka Mihály bibliakészítő interaktív előadásának. Szombatra arcfestéssel és egyéb kreatív játékok készítésével bővítettük ki a játékos gyermekfoglalkozást. De a felnőttek is játszhattak: két miskolci szerző, Csorba Piroska és Fecske Csaba a közönségnek tett fel játékos irodalmi kérdéseket. A könyvheti programot a régi könyveket gyűjtőknek rendezett aukció zárta.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár könyvadománnyal támogatta a Kárpátalján élő magyarokat, ehhez a felajánláshoz a téren bárki csatlakozhatott – és sokan csatlakoztak is. A Vöröskereszt segítségével gyűjtött könyv- és pénzádományt a segélyszervezet a Beregszászi járásba juttatja el.

Soltész Ágnes

2015. július

MINDENKI MONDHATOTT EGY VERSET A KÖLTÉSZET NAPJÁN

Hogy valóban együtt és versekkel ünnepelhessünk, idén változtattunk a miskolci költészet napi ünnepség rendjén. Pontosabban kibővítettük a megszokott és megszeretett menetrendet azzal, hogy április 11-én mindenki elmondhatta egy kedves versét József Attila lillafüredi szobránál.

A városban élő, verset máskor is, gyakran mondó előadókat személyesen kértük fel a közreműködésre, és mindannyian örömmel vállalták azt. De

szép számmal voltak olyan miskolciak is, akik a sajtóban közzétett felhívásunkra jöttek el, és osztották meg az összegyűltekkkel a számukra kedves sorokat, gondolatokat. Sőt, olyanok is, akik maguk nem akartak a mikrofonhoz lépni, de kijöttek, hogy meghallgassák a többieket. És természetesen

Csontos János József Attila-díjas költő ünnepi beszédét az Óda-táblánál. Vendégünk a verselésből sem maradt ki, saját költeményét olvasta fel a József Attila előtt tisztelgő virágok elhelyezése után.

MÓRA-EMLÉKNAP

Móra Ferenc és Miskolc neve mintegy 30 év alatt fonódott össze az 1933. május 16-án itt töltött utolsó látogatásáig. A hosszú idő alatt évente – akár több alkalommal is – járt itt, hiszen nemcsak szakmai, de baráti szálak is fűzték a városhoz. Leginkább a Gazdakör és a Lévy József Közművelődési Egyesület meghívására érkezett ide és tartott előadásokat, amiket gyakran követtek összejövetelek Marjalaki Kiss Lajos avasi pincéjében.

Móra 1934-ben bekövetkezett halálát követően egészen 1950-ig megtartották Miskolcon a Móra-napot, ezt a hagyományt 2007-

ben elevenítették fel, amit 2010-től, az író nevének fölvételétől a Móra Ferenc Könyvtár folytató.

Az idén is színes műsorral készültünk erre az alkalomra. Az író meséiből, verseiből idéztek a gyerekek, volt mesefa, vetítés, zene és kiállítás. Meghívásunkat elfogadta Vészits Andrea, Móra dédunokája, aki maga is az írói mesterség folytatója – és aki magával ragadóan mesélt dédnagyapjáról.

A megemlékezés legfontosabb üzenete talán mégis az volt, hogy Móra Ferenc műveinek mondanivalója, páratlan humora ma is elvárásolja a gyermekolvasót. Bi-

zonyította ezt az Avastetői Általános Iskola 3. osztályos tanulóinak Vészits Andreához intézett kérdésáradata.

Az emléknapi Móra-pincén elhelyezett emléktábla megkoszorúzásával ért véget.

Radeczki Zsuzsa

ÜNNEPI KÖNYVHÉT A MEGYE KÖNYVTÁRAIBAN

Az Ünnepi Könyvhét a megye kisebb-nagyobb településein is fontos esemény. Megemlékeztek róla például Sárospatakon, Sátoraljaújhelyen, Ózdon vagy a kisebbek közül Berentén, Farkaslyukon, Kesznyétenben.

Külön kiemelendő (bár nem újdonság) az ózdi Városi Könyvtár Romavilág című cigány népismereti vetélkedője, amit idén már 10. alkalommal rendeztek meg. Legfőbb célja, hogy a gyerekek minél jobban megismerjék a cigányság világát

mindennapjaiktól kezdve mestersegeiken át hitvilágukig. Ez sokat jelenthet a romák elfogadásában, integrációjában. Ugyancsak Ózdon Víg Balázs meseíró nemcsak mesélt, hanem jelmezbe is bújt, és a gyerekekkel együtt el is játszotta legfrissebb művét.

Berentén, Farkaslyukon és Kesznyétenben sem szokásos találkozózt tartott Darvasi László, hanem a gyerekeket bevonva interaktív és rendhagyó „irodalomórán” varázsolta el a résztvevőket.

Sárospatakon a kassai Gyüre Lajos mesélt legújabb könyvéből, ugyanakkor visszarepítette hallgatóságát az időben, felelevenítette a régi falusi adomázás hangulatát, beszélt a szókincsgyarapítás fontosságáról, miközben a gyerekek tátott szájjal hallgatták Bolond Mihók történetét vagy a csalimeséket.

Sátoraljaújhelyen Fejős Évával szerveztek megnyitót, és 10 pavilonban az újhelyi és a pataki helytörténeti és szépirodalmi műveket vásárolhatták meg a látogatók.

A VILÁG LEGNAGYOBBJA – ÉS SOKAN A MEGÁLLÓBAN

Ebben a rovatban olyan helyeket szeretnénk bemutatni, élményeket megosztani, amelyek nekünk, könyvtárosoknak különösen érdekesek lehetnek – bár nem közvetlenül kötődnek a szakmánkhoz. Ezért arra kérünk titeket, kedves kollégák, ha utazásotok során könyves különlegességgel találkoztok, azt meséljétek el mindenkinek itt, a Mappában!

TÖBB MINT GUINNESS-REKORD

Családi kirándulásunk úti céljai között szerepelt a világ legnagyobb könyvét bemutató kiállítás Szinpetriben. Varga Béla, az „óriás” ötletgazdája és megvalósítója először a papírmerítéshez használt eszközöket mutatta be, megemlítve, milyen örömet okoz az idelátogató iskolásoknak a merített papír saját kezű készítése. Ezután láthattuk Gutenberg műhelyének mását, beleértve a valóban működő nyomdagépeket is, majd magát a könyvet.

A különleges műtárgyat az egykor magtárként szolgáló, igényesen felújított melléképületben helyezték el. 4,18 x 3,77 méteres mérete és 1420 kg-os súlya miatt csak a megbontott tetőn át, daruval tudták beemelni. 346 oldalt tartalmaz, amiket marhabőrbe kötött, fémveretes fatáblák fognak közre. Borítóját az Aggteleki Nemzeti Park jelképe, a foltos szalamandra díszíti.

Az óriáskönyv 2010. március 21-ére készült el, huszonhat

ember 4 évi munkájával. Lapjain az Aggteleki Nemzeti Park és a környező falvak fényképekkel illusztrált bemutatása olvasható. Ami természetesen nem egyszerű feladat: a lapozás több ember összehangolt munkáját igényli, és kesztyűs kézzel kell bánni – szó szerint – a kényes lapokkal, hogy a papírt megóvják.

A nagy könyv létrehozása azonban jóval túlmutat a Guinness-rekordon. Aféle „előtanulmányként” is felfogható Varga Béla további céljának eléréséhez, a Gutenberg-biblia hasonmásának korabeli nyomdagépeken, maga készítette, rongy alapú papírból való elkészítéséhez. A papírt a ház mögött álló, fából készült papírmalom segítségével készítené, amelynek lapátjait már

Fotó: legnagyobbkonyv.hu

forgatja a Jósua-patak felduzzasztott vize.

A nagyszabású terv megvalósítása természetesen komoly könyv-, papír- és nyomdaipari ismereteket kíván. Illetve még valamit: a könyv és a papír szeretetét, állandó önképzést és szorgalmas munkát. Mindezt jól tükrözi a Varga Béla által létrehozott egyedülálló kiállítás és múzeum, melyet a világ minden tájáról, még Japánból is felkeresnek a könyvszakma iránt érdeklődők.

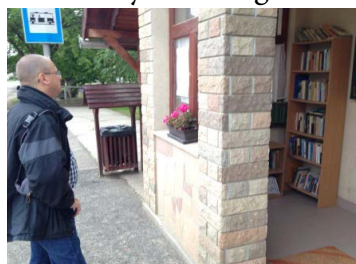
Rónai Mónika

KÖNYVES MEGÁLLÓ

Lelkes magánszemélyek külföldi és hazai példák megismerése után tavaly nyáron kezdeményezték a Cserépfalvi Könyvmegálló kialakítását, és szeptember 27-én már fel is avatták azt Cserépfaluban.

Innen „bárki magával viheti a könyveket, ha nem hozza vissza, akkor sem történik semmi. A könyvmegállóba mindenki leadhatja megunt könyveit.”

Az önkormányzat és a könyvtár támogatását is élvező buszmegálló egy kis házikó, melynek nyitott előterébe egy könyvespolcra kétszáz könyvet helyeztek el az alapítók. Az első adomá-

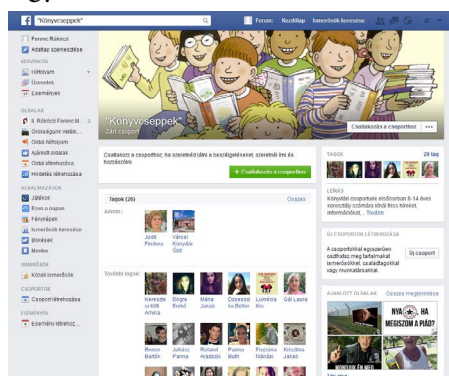
nyozó Tóth Péter, Cserépfalu tiszteletbeli polgára volt, aki egy felhívást tett közzé az interneten. Ennek hatására több könyvkiadó, könyvtárak (köztük az Országos Széchényi Könyvtár), és magánszemélyek, írók, költők is elküldték könyveiket a Cserépfalvi Könyvmegállóba.

A népszerű szolgáltatás nemrégiben újabb polccal bővült, jelenleg mintegy 300 kötet, sőt folyóiratok, CD-k és DVD-k is cserélődnek. A könyvtárat más magyarországi településről is megkeresték, hogy tanácsot kérjenek hasonló nyitott könyvtár kialakításához...

SZAKMAI ÖTLETBÖRZE

Könyvcsepppek – Facebook-oldal
gyerekeknek

Hogy mi is ez a csoport? Könyvtári facebook-gyermekcsoportunk elsősorban 8–14 éves korosztály számára kínál friss híreket, információkat, programokat, játékokat, pályázatokat a könyvtár, a könyvek, a kultúra világából. Az oldal hétfőtől vasárnapig nonstop kínál a gyerekeknek tartalmas szórakozást a közösségi oldalon és elősegíti, hogy a csoport tagjai korosztályuknak megfelelő tartalmakkal találkozzanak. A cél, hogy az oldalt a gyerekekkel közösen szerkesszük.

Jelmezes foglalkozások

Újdonságképpen a csoportos könyvtári foglalkozások hangulatát igyekszünk fokozni azzal, hogy a gyermeket egy-egy meseszereplőnek beöltözve várjuk. Főleg az óvodásoknak jelent különleges élményt, de a kisiskolások is nagyon élvezik ezt a játékot. A meseszereplők életre keltésével egy más szemzőből tudjuk a gyerekekhez közelebb hozni akár a meséket, akár a verseket. Sok kisgyerek úgy jön vissza a könyvtárba, hogy ők azzal a bizonyos meseszereplővel szeretnének újra találkozni.

Pizsamaparty

Hálófelszereléssel felvértezve érkeznek hozzánk a gyerekek pár éve szombatonként a Kulturális Örökség Napjai idején. A különleges

felkészültségre azért van szükség, mert nemcsak egy kellemes délutánt akarnak ilyenkor velünk tölteni kis olvasóink, hanem az éjszakai is. Az összeismerkedés után egy nagy akadályverseny veszi kezdetét. Míg bejárják az épületet a pincétől a padlásig, játékos feladatokat is kapnak. A vidám vetélkedést követően fergeteges esti pizsamás party bontakozik ki, amibe nagyon sok minden belefér a táncversenytől a karaokéig. Másnap délelőtt az előző esti fáradságokat meg sem érezve folytatódik a mulatság. A pizsamakirály és -királynő fejére korona kerül, az akadályverseny győztesei is fény derül. Persze nemcsak a legügyesebbek, hanem mindenki kap jutalmul egy kis apróságot.

Findura Judit

Megyei képeslapok, aprónyomtatványok – már digitalizálva! A könyvtárban folyó digitalizálás kezdeti lépéseit a 2000-es évek elején tettük meg. 2005-ben elektroni-

kus formában született meg a Szülőföldünk, Észak-Magyarország régi képeslapokon című kiadvány. A CD-ROM-ot azóta mindenki számára elérhetővé tettük: a Borsod–Miskolci Digitális Könyvtár egyik darabja lett, csakúgy, mint a Borsod–Abaúj–Zemplén megye képeslapokon című képtár. Azóta a Helyismereti gyűjtemény összes képeslapját digitalizáltuk, az újakat beszerzésükkel párhuzamosan archiváljuk elektronikus formában is (<http://www.rfmlib.hu/content/megyei-konyvtar-digitalizalt-kiadvanyai>).

2014-ben kezdtük el aprónyomtatványaink digitalizálását, azt követően, hogy a könyvtár belépett a MANDA (Magyar Nemzeti Digitális Archívum) partnerei közé. A savmentes dobozokban tárolt, tematikusan, illetve évek szerint rendezett anyagból már elkészültek az 1945 előtti dokumentumok, valamint a közel 5000 darab gyászjelentés és esküvői meghívó. A digitalizált aprónyomtatványok a közeljövőben a MANDA és az Europeana oldalán lesznek elérhetőek, az eredeti példányok pedig továbbra is könyvtárunk Helyismereti gyűjteményében tekinthetők meg.

Bede Katalin

JÁNOSI ZOLTÁN: KUTYÁK A BABAKOCSIBAN

Több, a megyéhez kötődő – itteni születésű, itt élt, vagy ma is itt élő – író, költő munkásságával kapcsolatos tanulmány, kritika is található Jánosi Zoltán József Attila-díjas irodalomtörténész Kutya a babakocsiban című, az idei Ünnepi Könyvhétre megjelent kötetében.

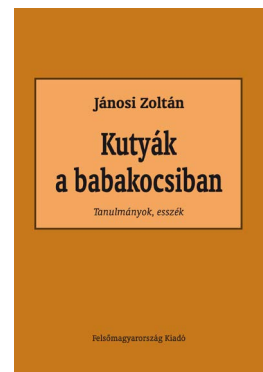
Jánosi Zoltán író, irodalomtörténész Nyíregyházán él, de megyénkben is itthon van. (Miskolcon született, Sátoraljaújhelyen érettségizett, Edelény a második otthona lett.) Pedagógiai, hivatali munkája mellett (2008-tól a Nyíregyházi Főiskola rektora) rendszeresen ír – elsősorban tanulmányokat, esszéket. A most megjelent – sorrendben a 15. – Kutya a babakocsiban című kötetében a magyar irodalom múltjával, jelenével és jeleivel foglalkozó tanulmányait, esszéit gyűjtötte csokorba. Több olyan írást is találunk a kötetben, amely valamiképpen kapcsolódik Miskolchoz és Borsod-Abaúj-Zemplén megyéhez. Így például részletesen bemutatja és méltatja a Szalonán élt költő, Kalász László életművét, ír a borsodgeszti születésű Cseh Károly verseiről, elemzi a Szögligetről indult, Miskolcon élő Fecske Csaba munkásságát, és értelmezi, értékeli Serfőző Simon verseit, drámáit, külön tanulmányt szentel – Égő provincia címmel – Miskolc város irodalmi életének.

A kötet címadó tanulmánya ugyan nem ilyen közvetlenül kapcsolódik Borsod-Abaúj-Zemplén megyéhez, de rólunk is szól. Az elfelejtett küldetésről alcímmel megjelent tanulmányban a „menekülő

Élet” ma is érzékelhető jeleiről, az önsorsrontás szomorú tényeiről így ír a szerző: „Az is bizonyos, természetesen, az önfelszámolás gesztusa nem csupán magyarországi jelenség. Történt valami különös az újabb időkben az európai emberrel is. A vázolt magyar ötleépítés egyik félelmetes nyugat-európai analógiája, mintegy beszédes ikerjelképe, ami manapság több nyugati nagyvárosban, sőt fővárosban is látható: gyermekük nem lévén, a párok vagy magányos emberek kutyát és macskát raknak a babakocsikba; gyermekruhákba öltöztetik fel őket, a kutya- és macskafejekre s -nyakakra színes szalagokat kötve, s így ringatva, tolvá, becézve őket a kislányok és a kisfiúk helyett az esőben, a hóban és a napsütésben.”

Jánosi Zoltán Kutya a babakocsiban című kötetét a miskolci székhelyű Felsőmagyarország Kiadó gondozásában jelent meg.

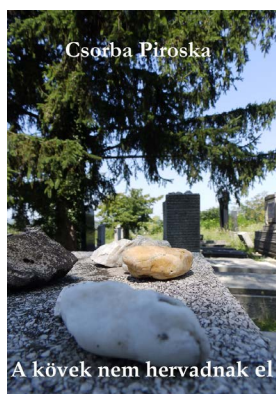
F. G.

A MEGYEI ÉS MISKOLCI ZSIDÓSÁG LEGENDÁRIUMÁRÓL

A magyar holokauszt 70. évfordulója alkalmából látott napvilágot Csorba Piroska legutóbbi munkája, A kövek nem hervadnak el címmel. A 150 oldalas mű a Magyar Holokauszt Emlékév – 2014 pályázat támogatásával, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár kiadásában, puha kötésű változatban jelent meg.

Az olvasóközönség 2014. október 15-én ismerhette meg, ekkor került sor a könyvbemutatóra A Holokauszt és a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei és miskolci zsidóság kulturális öröksége a történeti és irodalmi kutatások tükrében című emlékkonferencia részeként. A kötet is az emlékezet fontosságát emeli ki, 22 elbeszélést tartalmaz, ami a héber ábécé huszonnégy betűjére való szimbolikus utalással vezeti olvasóját.

A novellák a szerző gyermekkori élményeiből táplálkoznak. Ekkor fedezett fel szülőfaluja temetőjében valami titkos dolgot. Csak felnőttként tudta meg, hogy az ott élt zsidó származású barátok, ismerősök, szomszédok névsorára bukkant, akiket a holokauszt idején elhurcoltak. Olvasás közben megismerhetjük a szereplők tragédiával végződő sorsát, amely sors az egész zsidóságé volt. Az íráskor megértését, az álefbéttől a trenderliig összesen 79 kifejezést, szófordulatot tartalmazó fogalomtár könnyíti meg, ami tekinthető a szerző részéről tapintatos ráadásnak is.

A megyei és miskolci zsidóság, valamint a holokauszt témája iránt érdeklődő olvasó semmiképpen sem nélkülözheti ezt az igényes, színvonalas szépirodalmi kiadványt.

Zahuczky László

SZERZŐINK

Ambriskóné Csató Erzsébet
könyvtári munkatárs

Hejce, Könyvtári, információs és közösségi hely

Bede Katalin
könyvtáros, osztályvezető

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Bokrosné Stramszky Piroska
igazgatóhelyettes

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Filip Gabriella
könyvtáros

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Findura Judit
gyermekkönyvtáros

Ózdi Művelődési Intézmények Városi Könyvtár

Kázsmér Ágnes

könyvtáros, fejlesztő biblioterapeuta
Tiszaújváros, Hamvas Béla Városi Könyvtár

Miklós Katalin
gyermekkönyvtáros, csoportvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Prókai Margit
igazgató
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Radeczki Zsuzsa
könyvtáros
Miskolc, Móra Ferenc Könyvtár

Regdon Lászlóné
könyvtáros
Léh, Könyvtári, információs és közösségi hely

Rónai Mónika
könyvtáros
Miskolc, Szabó Lőrinc Könyvtár

Soltész Ágnes
könyvtáros, osztályvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Szabó Tünde
könyvtári munkatárs
Kesznyéten, Könyvtári, információs és közösségi hely

Szendi Attila
főigazgató-helyettes
Miskolci Egyetem – Könyvtár, Levéltár, Múzeum

Vajóczki Andrásné
könyvtári munkatárs
Hejőkeresztúr, Könyvtári, információs és közösségi hely

Venyigéné Makrányi Margit
könyvtáros, igazgatóhelyettes
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Zahuczky László
könyvtáros
Miskolc, József Attila Könyvtár

Zsova Márta
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Fotók:
Fésüs Ádám
Körtvélyesi Éva
Petrigán György
Varga Zoltán
és a könyvtárak munkatársai

TARTALOM

KÖSZÖNTŐ

Bevezető gondolatok... 1

INDEX

Megújuló könyvtárak – megújuló szolgáltatások 2

Léh – változás egy konkrét könyvtár életében 6

Közösséget épít, és általuk épül a könyvtár 8

Gépi kölcsönzés a kistelepüléseken 9

Önkiszolgáló kölcsönzés a Gyermekkönyvtárban 10

Új életre kelve 11

REFERÁTUM

„Gyógyszeres ládika a léleknek” 12

COPYRIGHT

Személyre szóló ajánlatok: Hogy az olvasás ne csak kötelező
legyen!; Betűcsipegető Törpkönyvtár az óvodákban 14

EX LIBRIS

Negyven év az olvasókért 15

GRADUÁLE

A Miskolci Egyetem Selmeci Műemlékkönyvtára 16

GENIUS LOCI – MEGYÉNK AZ IRODALOMBAN

Budakeszi srác Igriciből 17

TÜKÖR

Ujjé – a Népkerthben és a könyvtárban is nagyszerű volt! 18

Könyvhét – különleges kiadványokkal 19

Mindenki mondhatott egy verset a költészet napján 20

Móra-emléknap 20

Ünnepi Könyvhét a megye könyvtáraiban 20

APPENDIX

A világ legnagyobbja – és sokan a megállóban:
Több mint Guinness-rekord; Könyves megálló 21

TEZAUROSZ

Szakmai ötletbörz: Könyvcseppek – Facebook-oldal gyerekeknek;
Jelmezes foglalkozások; Pizsamaparty; Megyei képeslapok,
aprónyomtatványok – már digitalizálva! 22

BIBLIOFIL

Jánosi Zoltán: Kutyák a babakocsiban 23

A megyei és miskolci zsidóság legendáriumáról 23

SZERZŐINK

24

Csokvaomány - a Galagonya Bábszínház előadásán

Bekecs - Batyu színház

Füzérkomlós - Papp Lajos szívsebész előadása

Kesznyéten - Darvasi László

Sajópetri - Kávészünet együttes

Négyes - az Aranykapu bábszínház előadásán

Taktaharkány - Vujity Tvrtko

Kisgyőr - Hangraforgó együttes